

The project is co-funded by the
European Union

Evropska mreža za politike izobraževanja priseljencev – SIRIUS

Predstavitev aktivnosti v letu 2018

1. **SIRIUS National Round Tables** - Nacionalni posveti v 16 evropskih državah, članicah mreže SIRIUS;
2. **SIRIUS Watch** – spremljanje in raziskovanje vključujočih politik izobraževanja priseljencev na posameznem tematskem področju v 17 državah EU; v letu 2018 je bil tematski fokus raziskave: povezovanje formalnega in neformalnega izobraževanja.

SIRIUS je evropska mreža za politike izobraževanja priseljencev (**Policy Network on Migrant Education**). Mreža se osredotoča na mlade generacije priseljenjskih družin, predvsem tiste, ki prihajajo iz neevropskih držav, pa tudi na etnične manjšine.

SIRIUS vstopa v razprave o izobraževalni politiki z dobrimi praksami in točnimi podatki, pri čemer mobilizira osrednje migracijske in izobraževalne dejavnosti ter krepi zmogljivosti pobud za priseljence in izobraževalce. SIRIUS gradi vključujočo in na dokazih temelječo politiko in sodelovanje s tem, da:

- **analizira in soustvarja znanja o glavnih izzivih in pristopih politike za inkluzivno izobraževanje otrok in mladih s priseljenjskim ozadjem**, s posebnim poudarkom na beguncih, mladoletnikih brez spremstva in drugih ranljivih skupinah učencev;
- **prepoznava, izmenjuje in promovira dobre prakse politike** ter spodbuja inovacije in vključevanje v razvoj, eksperimentiranje in izvajanje politike;
- **rezultate diseminira široko in v politično prijaznih oblikah**, kot so priporočila, smernice in orodja.

Osrednja značilnost poslanstva SIRIUS je olajšati **medsektorski pristop**, ki združuje raziskovalce, oblikovalce politik, strokovne delavce na področju izobraževanja migrantov ter same migrante in begunce. Skupaj identificirajo izzive in potrebe, izmenjujejo dobre prakse in poiščejo sodelovalne načine za doseganje skupnih ciljev. SIRIUS si prizadeva zagotavljati izmenjavo in sodelovanje med temi skupinami akterjev pri vseh dejavnostih. SIRIUS je prepričan, da lahko le s sodelovanjem med več zainteresiranimi stranmi zagotovimo proces enakih možnosti za izobraževanje otrok in mladih migrantov in beguncev.

SIRIUS Nacionalni posveti

SLOVENIJA: »Prostori večjezičnosti v inkluzivnem učnem okolju«

V okviru Evropske mreže za politike izobraževanja priseljencev (SIRIUS) je Pedagoški inštitut 6. junija 2018 v Hiši Evropske unije v Ljubljani organiziral nacionalni posvet o strategijah vključevanja otrok priseljencev v izobraževanje. Na posvetu je sodelovalo 16 plenarnih govorcev iz vrst predstavnikov MIZŠ in Zavoda RS za šolstvo, raziskovalci in visokošolski učitelji, ravnatelji šol, učitelji, kakor tudi predstavniki staršev in nevladnih organizacij, ki nudijo podporo otrokom priseljencem. S posvetom smo želeli spodbuditi povezovanje med različnimi akterji na področju vključevanja otrok priseljencev v izobraževanje ter prepoznati področja, kjer bi bilo potrebno razvijati strategije dela pri izobraževanju priseljencev in okrečiti sodelovanje med vsemi deležniki.

Osrednja tema razprave je naslavljala vlogo večjezičnosti kot osrednjega elementa za oblikovanje in vzdrževanje inkluzivnega učnega okolja v osnovnih in srednjih šolah ter s treh različnih perspektiv opozorila na probleme, ki ovirajo sprejemanje, spoštovanje, podporo in opolnomočenje otrok priseljencev v kontekstu vzgoje in izobraževanja (tj. organizacija in izvajanje pouka, povezovanje šole z lokalnim okoljem in neformalno učenje ter profesionalni razvoj učiteljev). V plodni razpravi so kot ključni izzivi izstopile vsebine, ki so jih na svojih nacionalnih posvetih prepoznali tudi v nekaterih drugih državah članicah mreže SIRIUS: *dialog in sodelovanje med različnimi deležniki* (Bolgarija, Hrvaška, Grčija, Poljska, Švedska), *vključevanje otrok priseljencev v šolo* (Švedska, Norveška, Portugalska, Francija); *izzivi izobraževanja pri otrocih in mladostnikih brez spremstva* (Bolgarija, Francija, Nemčija); *spoštovanje in prepoznavanje prednosti multikulturalizma v šoli* (Nizozemska, Irska, Bolgarija); *pomen demokratične kulture v šolah* (baltske države, Švedska); *opolnomočenje učiteljev na področju medkulturnosti* (Španija, Švedska, Poljska, Nemčija, Baltske države, Bolgarija, Hrvaška); *prekomerna obremenitev, stres, pomanjkanje finančnih virov ter časovna in prostorska stiska učiteljev* (Francija, Švedska); *različno predznanje otrok in mladostnikov ter vrzeli v znanju* (Nizozemska); *neformalno izobraževanje* (Finska, Grčija, Portugalska, Španija); *vključenosti staršev in sodelovanje s šolo* (Hrvaška, Bolgarija, Norveška, Nizozemska, Španija).

Glavne ugotovitve udeležencev slovenskega posveta so bile:

Organizacija in izvajanje pouka:

- Treba je podaljšati intenzivni tečaj slovenščine ob vključitvi v šolo ter sočasno učence priseljence vključiti tudi v pouk v rednih oddelkih.
- Otroci priseljencev so v primerjavi s svojimi sošolci pogosto v neenakovrednem položaju tudi zaradi nerealnih (premajhnih ali prevelikih) pričakovanj, ki jih imajo do njih učitelji.
- Delo, ki ga opravijo učitelji pri vključevanju učencev priseljencev, je treba sistemsko urediti in primerno ovrednotiti.

Povezovanje šole z družinami in organizacijami v lokalni skupnosti ter neformalno učenje

- Starši otrok priseljencev se v premajhnem številu vključujejo v šolo. Šole se soočajo tudi s predsodki in nasprotovanjem staršev učencev večinskega prebivalstva.
- Vključitev staršev priseljencev in njihovih otrok v prostovoljstvo lahko predstavlja dober način za opolnomočenje in preseganje stereotipnih predstav o njihovi družbeni pasivnosti.
- Za doseg izobraževalnih ciljev pri mladostnikih brez spremstva je nujna individualna obravnava vsakega posameznika.
- Alternativne oblike samoorganiziranja civilne družbe, beguncev in priseljencev so pomemben element uspešnega vključevanja priseljencev v novo okolje.

Podporni sistemi za izobraževanje in profesionalnih razvoj pedagoških delavcev

- Vključevanje otrok priseljencev v šolo ne poteka sistematično in celovito.
- Učenje slovenščine kot tujega jezika še ni zadovoljivo razvito področje.
- V šoli je treba razvijati kompetence večjezičnosti, raznojezičnosti in čezjezikovanja pri vseh udeležencih pedagoškega procesa.
- Na področju razvijanja medkulturne kompetence bi bilo treba spremeniti način usposabljanj in izobraževanja bodočih učiteljev.

Več o posvetu najdete na:

http://novice.pei.si/wp-content/uploads/sites/2/2018/06/zbornik_posveta_SIRIUS

SIRIUS Watch 2018

"Vloga neformalnega izobraževanja pri vključevanju otrok priseljencev: povezanost s šolami "

O metodologiji

SIRIUS Watch je aktivnost, s katero evropska mreža za politike izobraževanja priseljencev SIRIUS spremlja in podpira razvoj ter učinkovito izvajanje vključujočih izobraževalnih politik po vsej EU, tako da na letni ravni pregleduje in zbira podatke o različnih aspektih izobraževanja priseljencev. V letu 2018 smo v okviru *SIRIUS Watch* orisali možnosti za boljše prepoznavanje sinergij med formalnim in neformalnim izobraževanjem, z namenom njihove krepitve in razširjanja, da bi izboljšali učne izkušnje za vse otroke, še posebej otroke priseljencev. Podatki, ki so bili zbrani in analizirani za poročilo SIRIUS Watch 2018, temeljijo na poglobljenem pregledu literature in prispevkih SIRIUS-ovih nacionalnih partnerjev, ki so v vsaki od 17 držav članic izvedli raziskavo tega področja (tudi s pomočjo intervjujev).

Celovit pristop in **horizontalno medsebojno povezovanje šol** so v literaturi opredeljeni kot ključni dejavniki pri zagotavljanju vključenosti in pravičnosti v izobraževanju. Kar nekaj nedavnih strategij na ravni EU in nacionalnih držav je poudarilo pomembno vlogo neformalnega učenja pri integraciji otrok s priseljenkim ozadjem. To je še posebej pomembno, saj otroci porabijo okoli 85 % svojega aktivnega časa zunaj šole. Sodelovanje med akterji neformalnega izobraževanja in šolami zato lahko **nudi dodatno razsežnost tradicionalnim izobraževalnim praksam**, saj krepi zmogljivost šol za nagovarjanje individualnih potreb (na novo prispelih) učencev priseljencev.

Čeprav so koristi takšnega sodelovanja pri celostnem razvoju otrok v literaturi in političnih strategijah splošno priznane, **v praksi še ni zaslediti sistematičnega pristopa**. Prav tako se zdi, da med številnimi zainteresiranimi stranmi v izobraževanju ni jasno prepoznane potrebe po sodelovanju med različnimi vrstami izvajalcev izobraževanja, niti razumevanja mehanizmov, s katerimi bi takšna partnerstva lahko delovala na trajnosten in kontinuiran način v korist vseh otrok, še zlasti priseljenkih.

Kljub temu želimo v okviru *SIRIUS Watch* opozoriti, da v državah članicah obstajajo številni primeri ad hoc projektov in praks, ki jih izvajajo različni akterji civilne družbe in posamezne šole, da bi omogočili vključevanje priseljenkih in begunskih otrok v izobraževalni proces. Ti projekti in prakse si prizadevajo najti sinergije pri delu nevladnih organizacij in šol ter **nadgrajevati strokovno znanje in dosežke**. Državne pobude, kot so celodnevne ali skupnostne šole, so običajno usmerjene k vsem otrokom na splošno, ne da bi bile izrecno namenjene integraciji priseljencev.

Primeri pobud in pristopov

Tematski poudarek integracijskih projektov	Načini sodelovanja med šolami in izvajalci neformalnega izobraževanja
Jezikovna in učna pomoč, mentorstvo Psihološka in socialno-čustvena podpora Priprava na prehod v formalno izobraževanje Krepitev rezilientnosti in kulturno ozaveščanje s športom in kulturo Ozaveščanje o radikalizaciji in nasilju	Skupne ure oziroma pouk za vse učence/-ke Strokovna podpora šolam Šolski projekti in prostovoljstvo učencev/-k Skupnostne izvenšolske dejavnosti v šolah Usposabljanja učiteljev (s strani nevladnih organizacij in drugih akterjev v lokalni skupnosti) Priznavanje in vrednotenje neformalno pridobljenega znanja

Uspešnost in koristnost takšnih pobud za priseljenske otroke je odvisna od prizadevanj javnih služb in odločevalcev, **da bi bile te izven-šolske dejavnosti bolj dostopne in na voljo ranljivim skupinam otrok.**

Čeprav naši izsledki nakazujejo, da pobude za mnoga partnerstva prihajajo ali s strani šol ali nevladnih organizacij ali javnih organizacij v lokalni skupnosti, se pojavljajo dokazi, da je takšno **sodelovanje učinkovitejše in bolj strukturirano, če ga podpirajo (lokalni) odločevalci oz. oblikovalci politik.** Pristojni javni organi (npr. ministrstva ali občine) lahko pomagajo spodbuditi nadgradnjo ali razširjanje takšnih pobud z ozaveščanjem, zagotavljanjem doslednih političnih okvirov in prednostnih nalog, zagotavljanjem ustreznih priložnosti za poklicni razvoj, spodbujanjem kulture evalvacij in raziskav, razvijanjem smernic in izboljšanjem zmogljivosti šol in akterjev neformalnega izobraževanja, da ustvarijo partnerstva za vključevanje.

Ključne ovire:

- Pomanjkanje usklajene vizije in konceptualizacije neformalnega izobraževanja,
- Neregulirano število izvajalcev neformalnega izobraževanja (oz. ni pregledne predstavitve),
- Nejasna kakovost programov neformalnega izobraževanja,
- Različen kadrovski obseg in kompetence izvajalcev,
- Pomanjkanje mehanizmov za potrjevanje in priznavanje neformalnih izkušenj na ravni formalnega izobraževanja,
- Pomanjkanje evalvacij in raziskav.

Izsledki naših pregledov stanja in raziskave nakazujejo, da se **šole bolj verjetno odpirajo in vključijo ponudnike neformalnega izobraževanja v učni proces**, tedaj ko:

- imajo **dovolj avtonomije** pri kurikulu, metodah poučevanja, zaposlovanju in finančnih sredstvih;
- imajo **zmogljivosti in priložnosti** (vključno z ustreznim financiranjem) za sodelovanje v partnerstvih in omrežjih;
- jih podpirajo **ustrezni sistemi strokovnega razvoja** za učitelje in vodstva šol, pa tudi ustrezna **metodološka orodja in smernice** (npr. mehanizmi potrjevanja in priznavanja kompetenc, pridobljenih z neformalnim izobraževanjem);
- so podprte z metodološko ustrezno in veljavno **evalvacijo in spremljanjem** podatkov o kakovosti, dejavnikih uspeha in vplivu različnih programov.

Več informacij najdete v celotnem raziskovalnem poročilu:

Lipnickienè, K., Siarova, H. and van der Graaf, L. (2018), *Role of non-formal education in migrant children inclusion: links with schools*. SIRIUS Watch monitoring report, 2018. Dostopno na:

http://www.sirius-migrationeducation.org/wp-content/uploads/2018/11/SIRIUS-Watch_Full-report-1.pdf

